

РЕЦЕНЗИЯ

от д.ф.н. **Димитър Веселинов Димитров**,
професор в Софийски университет „Св. Климент Охридски“
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в **Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**
по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки
професионално направление 2.1. Филология
(Съвременен китайски език - Лингвокултурология)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19.11.2024 и в интернет-страницата на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) за нуждите на катедра „Руска филология“ към Филологическия факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р **Елица Димитрова Миланова** от катедра „Руска филология“ на ПУ.

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № РД-22-435/18.02.2025 на Ректора на ПУ съм определен за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Съвременен китайски език - Лингвокултурология), обявен за нуждите на катедра „Руска филология“ към Филологическия факултет.

За участие в конкурса е подал документи **единствен кандидат: гл. ас. д-р Елица Димитрова Миланова** от катедра „Руска филология“ към Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от кандидата комплект материали на хартиен и електронен носител **е в съответствие** с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
- автобиография по европейски формат;
- диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“;
- диплома за образователна и научна степен „доктор“;
- списък на научните трудове;
- научни трудове (копие на публикациите);
- списък на цитиранията;
- справка за спазване на минималните национални изисквания;
- анотации на материалите по чл. 76 от ПРАСГГУ (на български и чужд език);
- самооценка на приносите;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- удостоверение за трудов стаж;
- справка за учебната работа;

- справка за научноизследователска дейност на кандидата;
- други документа (дипломи, грамота и сертификата).

Приети за рецензиране по обявения конкурс са: **хабилитационен труд (монография), книга по дисертационно изследване, две студии и девет научни статии**, две от които са индексирани в Web of Science.

Представени са дипломи, грамоти и сертификати, получени от кандидата за участие в научноизследователски форуми, семинари за повишаване на квалификацията, културни и образователни дейности, популяризиращи Китай и китайския език, а също така служебна бележка, удостоверяваща работата ѝ като рецензент на научното списание на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ „Studia Philologica Universitatis Velikotamovenski s“.

Приложените документи и научните публикации на кандидата отговарят на минималните национални изисквания (вж. Таблица 1) и позволяват участието му в обявения конкурс.

Таблица 1. Минимални изисквани точки по групи показатели и съответствие на кандидата

Група показатели	Показател (точки по показателя)	Изисквани точки по група показатели	Точки на кандидата
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	–	Не се изисква
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	215
Д	Сума от показателите от 11 до 13	50	85
Е	Сума от показателите от 14 до края	–	Не се изисква
	ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ	400	450

2. Кратки биографични данни на кандидата

Елица Миланова придобива **бакалавърска степен** по специалността „Приложна лингвистика с руски и китайски език“ от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ (**2014 г.**); **магистърска степен** по „Превод и интеркултурна комуникация“ от ПУ „Паисий Хилендарски“ (**2016 г.**) и ОНС „доктор“ от ПУ „Паисий Хилендарски“ (**2021 г.**), след като успешно защитава дисертация на тема „Лингвокултурологичен потенциал на мито- нимите в руския и китайския език“. По време на следването си е отличена като лауреат на I Световен фестивал на руския език (I Всемирный фестиваль русского языка) в Санкт Петербург, Русия (**2011 г.**); носител на Академичната награда на Община Велико Търново (**2014 г.**); отличник на випуска (**2016 г.**).

Кандидатът постоянно повишава професионалните си умения и квалификации с участия в преподавателски мобилности (наир, в Полша (2024 г.), Сърбия (2023 г.), Италия (2023 г.)), специализации, обучения и семинари:

- **свързани с китайски език** - езикова специализация в Далянски езиков университет, Китай (2012 - 2013 г.); професионални специализации в Институт „Конфуций“ към университета „Лоранд Етвеш“, Будапеща (2015, 2016, 2017, 2018 г.), Институт „Конфуций“ към СУ „Св. Климент Охридски“ (2025 г.) и др.;
- **свързани с руски език** - професионална специализация по време на „Школа за млади преводачи“ („Школа на младия преводач“), Москва, Русия (2016); езикова специализация в РУДН, Москва, Русия (2018 г.) и др.;
- **свързани с общо научно развитие** - „Scopus в помощ на научноизследователската ви дейност“, Пловдив (2019 г.), „Ефективна процедура за борба с плагиатството във ВУЗ“, Пловдив (2023 г.) и др.

Елица Миланова започва преподавателската си дейност в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2014 г. като **хоноруван асистент** по китайски език. През 2019 г. е назначена на длъжност **асистент**, а от 2023 г. е **главен асистент**. Професионалният ѝ опит включва също преводаческа дейност (заклет преводач от 2016 г.), работа за Националната комисия на олимпиадата по математическа лингвистика към МОН (от 2013 г.), организационна дейност за центъра по китайски език към ПУ и научноизследователска дейност като изследовател постдокторант към ПУ „Паисий Хилендарски“ - НПД (2022 - 2024 г.). Член е на Асоциацията на китаистите в България.

В периода между 2018 - 2023 г. участва в 6 международни научни проекта с тематика в областта на лингвокултурологията и интеркултурната комуникация.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата

Ел. ас. д-р Елица Миланова има разнообразна учебно-педагогическа дейност във всички специалности с китайски език във Филологическия факултет на ПУ. Тази дейност включва:

- **задължителни лекционни курсове** по „Странознание“, „Съвременен китайски език (фонетика)“, „Съвременен китайски език (лексикология)“, „Съвременен китайски език (морфология)“, „Съвременен китайски език (синтаксис)“, „Методика на обучението по китайски език“;
- **факултативни и избираеми дисциплини** „Китайската култура като част от обучението по китайски език“ и „Бизнес лексика на съвременния китайски език“;
- **практикуми** по превод и по практически китайски език.

Хорариумът на аудиторната заетост на кандидата в съответните учебни курсове съответства на условието на настоящия конкурс за наличието на учебна натовареност

за заемане на академическата длъжност „доцент“ в направление 2.1. Филология (Съвременен китайски език - Лингвокултурология).

Елица Миланова участва в изпитни комисии за подготовка и проверка на Държавните изпити по китайски език от 2019 г. насам и рецензира дипломни работи в магистърски програми на ПУ. Била е научен ръководител на дипломант от МП „Превод и интеркултурна комуникация“, защитил успешно дипломна работа на тема „Превод и сравнителна характеристика на превода на новини от английски към български език“ (2024 г.).

Извънаудиторната ѝ заетост включва подготовка на студенти за участие в студентски научни форуми. Била е лектор в семинари, организирани от ПУ („Аспекти в преподаването на китайски език, литература и култура“ - 2019 г.) и други образователни институции („Динамика языков в миноритарной ситуации“, РУДН, Москва - 2024 г.).

Изложената учебно-педагогическа и организационна дейност на Елица Миланова демонстрира педагогически и организационни и качества, професионално отношение и съпричастност към дейността на Филологическия факултет.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Научните интереси на кандидата са в сферата на лингвокултурологията, когнитивната лингвистика, етнолингвистиката, съпоставителното езикознание, интеркултурната комуникация, лингводидактологията, проблемите на превода и др. Тези области обхващат и научните разработки на кандидата, по-голямата част от които са апробирани на национални (5) и международни (9) научни форуми и публикувани на български, китайски и руски език в рецензирани и реферирани издания в страната и чужбина. В документацията ясно са разграничени публикациите, използвани в предходни процедури (9 статии), от представените за рецензиране в рамките на настоящия конкурс. За участието в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ кандидатът представя 1 хабилитационен труд, 1 книга на базата на защитен дисертационен труд, 2 студии и 9 статии, от които 2 са индексирани в Web of Science, а останалите са в рецензирани и реферирани научни издания.

Централно място сред научните работи на кандидата заема **хабилитационният труд** „Митологични метаморфози“ (Пловдив: Арена Принт, 2024. ISBN 978-619-7413- 44-1). Монографията е в обем от 196 с., структуриран в пет тематично обособени части. Със средствата на лингвокултурологията се изследва репрезентацията и трансформацията на най-честотните елементи на определяните от авторката като *нишови* китайска и славянска митология в дискурсите на съвременната масова култура. Тръгвайки от рецептивните (от гледна точка на потребителя) изкуства като художествената литература и киното, стигайки до продуктивни форми като компютърни, настолни игри, миймове и др., авторката проследява жанровите специфики на митологичните трансформации и отчита постепенното оформяне на *колективна световна митология*. Възникването ѝ задоволява новите нужди на съвременното общество от унифициран, стереотипен, под-

чинен на игровите канони митологичен свят, който да се припознава еднакво лесно от хората, независимо от етническата им и културна принадлежност.

В монографията митологичните метаморфози се разглеждат като отражение на динамичните социокултурни промени, съпътстващи живота на съвременния човек, а информационното изкривяване на образите - като предпоставка за *„подмяна на колективната културна памет*. Поставен е въпросът за нуждата от превенция от маргинализация на нишовите митологии. За да достигне до конкретни стратегии за ограничаване на този процес, авторката най-напред прави подробно изследване върху процесите, в които участват митологичните образи.

Първите две глави („За нуждата от митологията“ и „Митологични метаморфози: от ларва до имаго“) са посветени на мястото на митологията в съвременния свят, в който все по-трайни позиции заема генеративният изкуствен интелект; преосмислянето и адаптирането на митологичните герои като „пазарен продукт“, предлаган със средствата на трансмедийността; принципите на формиране и функциониране на трихотомията *информационно изкривяване - езикова личност - културна памет*.

Трета глава „Митология и трансмедийен сторителинг“ обяснява същността на трансмедийния сторителинг и изграждането на алтернативни вселени. Авторката прави извод за стандартен алгоритъм на действие на трансмедийността. Първият ѝ етап се свързва с литературата, която се превръща в поле за „изява“ на митологичните образи с нови характеристики в авторски сюжети. Разгледани са различни случаи на адаптацията им - запазване на максимална близост с каноничните образи, пародийни интерпретации и създаване на силно информационно изкривяване от образен, смислов и емоционален характер. Като следващ класически етап от трансмедийния сторителинг е представено киното, в което образите получават стандартна визуализация. След екранизирането героите придобиват унифицирани черти в съзнанието на всички зрители. Тези два етапа на рецептивно взаимодействие с митологичните образи са последвани от продуктивни форми на трансмедийност, каквито са игрите и интернет миймовете. В тях митологичните персонажи се пречупват през „творческото начало“ на играещите и създаващите/споделящите интернет съдържание.

Четвърта и пета глава имат подчертан практически характер. В „Митология и маркетингови стратегии: зона на пресичане“ са предложени методи за превенция на нишовите митологии от маргинализиране. На базата на проведено авторско анкетно проучване са определени целеви групи, по които са създадени потребителски персони, карти на емпатията и диференцирани маркетингови стратегии за привличане на вниманието към митологията и ограничаване на ефекта от информационното изкривяване. В „Лингводидактологичен потенциал на образите от китайската и славянската митология“ са предложени идеи за геймификация на образователно съдържание с митологичен компонент.

Монографията има интердисциплинарен характер и е интересно четиво, което заслужава вниманието на широк кръг читатели. Съгласни сме с твърдението на авторката, че на страниците на „Митологични метаморфози“ откриваме логично продължение на размислите и научните изводи, отразени в издадената по-рано и приложена към

материалите по настоящия конкурс **книга по защитен дисертационен труд** „Лингвокултурологичен потенциал на митонимите в руския и китайския език“ (Пловдив: Арена Принт, 2024. ISBN 978-619-7413-49-6).

Двете монографии демонстрират трайния интерес на Елица Миланова към митологията и лингвокултурологичния подход в изследването ѝ.

Останалите научни разработки, представени като материали за обявения конкурс (**2 студии и 9 статии**), са групирани от кандидата в три проблемни области: **1) лингвокултурологичен потенциал на културнозначимите единици на митологичното съзнание** (с фокус върху китайската митологична картинина на света на фона на славянската митологична картина на света) *{Изкривяване на образите от китайската митология в компютърните игри и влиянието им върху формирането на езиковата личност; Митонимите като средство за речева агресия в интернет пространството - Десетте Байду митологични същества; Фетишомитонимите в руската и китайската лингвокултура; Грешки на архетипно ниво при адаптиране на руски народни приказки с герои от нисшата митология (върху материал от сайта „Гуси-лебеди“)}*; **2) лингвокултурологичният елемент в чуждоезиковото обучение** *(Китайска митология и трансмедияен сторителинг; Компютърните игри с митологично съдържание - бягство от реалността или нов образователен хоризонт; (Exploring the Feasibility of Implementing Chinese + Tourism in Confucius Classroom at Plovdiv University / Изследване на възможностите за внедряване на програма китайски език + туризъм за обучаеми на Класна стая „Конфуций“ към Пловдивския университет.); Полифункционалност мемов в иновативно обучение; 3) вербализация на културната памет: универсалност и специфика (Прецедентика XXI века: миллениалы vs. зумеры; Прецедентные феномены на одежде как способ саморепрезентации в обществе; Класификаторите - уникална особеност на китайския език).* Научните разработки, повечето от които са от професионалното направление на конкурса, засягат проблеми от сферата на лингвокултурологията и лингводидактиката. Разгледани са митологичните единици като обект на лингвокултурологични изследвания и като лингводидактичен инструмент; влиянието на виртуалната реалност върху формирането на езиковата личност; речевата агресия и митологичното съзнание; съвременните образователни тенденции и мястото на лингвокултурологичния компонент в тях; въпроси на прецедентиката и културната емблематика. Научната продукция демонстрира задълбочаване на работата на кандидата върху единиците на митологичното съзнание и разширяване на научните интереси към лингводидактиката и прецедентиката.

Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Приносите с научен или научно-приложен характер в представените материали за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.1. Филология (Съвременен китайски език - Лингвокултурология) са:

- Хабилизационният труд има иновационен интердисциплинарен характер и представя многостранна картина на актуалното състояние на нишовите китайска и славянска митология в различните дискурси на масовата култура

- литература, кино и визуални изкуства, компютърни игри и интернет миймове. Идентифицирани са зараждащи се и активно действащи лингво-културни процеси, за които авторката предлага своя терминология и определение (напр. *информационно изкривяване, подмяна на културната памет, колективна световна митология* и др).
- За първи път се разглежда процесът на информационно изкривяване на митологичните образи като изначално заложен в структурата на митологема- та през фермента на мита и се проследява трихотомията информационно изкривяване - езикова личност - културна памет.
- Генеративният изкуствен интелект е представен не просто като среда за развитие и разпространение на информационното изкривяване, но и като „жертва“, която използва наличното вече информационно изкривено знание за всички форми на модификации на митологичните образи, за да обобщи информацията за тях.
- Изведена е идеята за функционирането на митологията според принципите на трансмедийността още от древността и е проследена трансформацията на митологичните образи в трансмедийния сторителинг през различните дискурси на масовата култура, където се разгръща потенциалът на фермента на мита.
- Идентифицирани са редица устойчиви и тепърва зараждащи се тенденции - смесване на образите от нишовите митологии със западноевропейски митологеми, с които споделят общ архетип; стереотипизация на митологичните образи; силно влияние на компютърните игри; преобръщане на логичната последователност на трансфер на образите от митологията към литературата, вместо което се наблюдава преминаване на литературни образи към митологията и превръщането им в квазимилоггеми.
- За първи път е изразена идеята за оформяне на колективна световна митология.
- За първи път митологията е представена като пазарен продукт и са предложени маркетингови стратегии за превенция от маргинализирането на нишовите митологии.
- Разработени са авторски модели на игри и задачи за геймификация на митологичното знание.

Коректно оформен е и списъкът с цитирания. Отбелязани са 10 цитирания, от които 7 са в монографии и колективни толове с научно рецензиране, а 3 в нерефериранни списания с научно рецензиране.

Научните разработки на Елица Миланов са значими в теоретичен и практически план.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Считам, че личният принос на Елица Миланова в представените публикации е неоспорим и съществен. Значимостта на научните и научноприложните приноси е безспорна. Прегледът на достоверността на представените данни и доказателства ме убеждава в тяхната правдивост и коректност. Не са открити данни за плагиатство.

5. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки по представените от гл. ас. д-р Елица Миланова материали за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“. Препоръчвам да продължи да работи в избраната сфера.

6. Лични впечатления

Запознат съм с научните интереси и разработки на Елица Миланова във връзка с участието ѝ като автор на общо три публикувани в периода 2015 - 2024 г. статии за си. „Чуждоезиково обучение“, чийто редактор съм. Личните ми впечатления от работата на кандидата са за последователен, методичен, постоянно надграждащ се млад учен с трайни интереси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от Елица Миланова, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатът в конкурса е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и конкурса за главен асистент. Работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните разработки имат практическа приложимост. Постигнатите от кандидата резултати в учебната и научно-изследователската дейност надхвърлят минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ. След цялостното запознаване с материалите и анализ на преподавателската и научно-приложната дейност на гл. ас. д-р Елица Миланова убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да изготви доклад- предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на гл. ас. д-р Елица Миланова на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Съвременен китайски език - Лингвокултурология).

31.03.2025 г.

Рецензент:

проф. д ф н. Димитър Веселинов Димитров

